

**QO'QON TUMANLARARO
IQTISODIY SUDI**

*150700, Qo'qon shahar, I. Buxoriy
ko'chasi, 37*

Tel: (+99873) 543-48-15, Fax: (+99873) 543-48-15

**KOKAND INTER-DISTRICT
ECONOMIC COURT**

150700, Kokand, I. Bukhari street, 37

e-mail: i.quqon@sud.uz

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН
ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ**

**2021 йил 24 июнь
2103/924-сонли иш**

Қўқон шахри

4-1502-

Қўқон туманлараро иқтисодий суди судьяси Ф.Аманов раислигида, судья ёрдамчиси Д.Мамажоновнинг котиблигида, Фурқат туман деҳқон, фермер хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашининг даъвогар-“Дадабой” фермер хўжалигининг манфаатини кўзлаб, жавобгар-“Қўқондонмахсулотлари”АЖга нисбатан 11.06.2018 йилдаги “Дадабой” фермер хўжалиги ва “Қўқондонмахсулотлари”АЖ ўртасида тузилган 274-сонли давлат эҳтиёжи учун давлатга дон харид қилиш бўйича контрактация шартномасини ҳақиқий эмас деб топиш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича ишни, даъвогар вакили-Н.Дадабоев (ишончнома асосида), жавобгар вакили-А.Ходжаев (ишончнома асосида), низонинг предметига нисбатан мустақил талаб билан арз қилмайдиган учинчи шахс сифатида Фурқат қишлоқ хўжалиги бўлими вакили Б.Мадвалиев (ишончнома асосида)нинг иштирокида, ўз биносида очиқ суд мажлисида кўриб қуйидагиларни

А Н И Қ Л А Д И:

Фурқат туман деҳқон, фермер хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши даъвогар-“Дадабой” фермер хўжалиги манфаатини кўзлаб, жавобгар-“Қўқондонмахсулотлари”АЖга нисбатан 11.06.2018 йилдаги “Дадабой” фермер хўжалиги ва “Қўқондонмахсулотлари”АЖ ўртасида тузилган 274-сонли давлат эҳтиёжи учун давлатга дон харид қилиш бўйича контрактация шартномасини ҳақиқий эмас деб топишни сўраб, Қўқон туманлараро иқтисодий судига даъво аризаси билан мурожаат қилган.

Хужжат имзоланган: Аманов Фаррух Анваржонович, 24.06.2021

Суд иқтисодий ишга ажрим билан низонинг предметига нисбатан мустақил талаб билан арз қилмайдиган учинчи шахс сифатида Фурқат қишлоқ хўжалиги бўлимини жалб этган.

Даъвогар судга илтимоснома тақдим этиб, суд мажлисини видео ёзувга тушириб, фото суратга олиш имкони яратиб беришни сўради.

Жавобгар вакили А.Ходжаев даъвогарнинг илтимосномаси бўйича ўз фикрини билдириб, ушбу суд мажлисини видео ва фото тасвирга туширишликка эътироз билдириб, ушбу ҳолат жамиятнинг тижорат сирига боғлиқлик жойи борлиги ва кейинчалик жамиятни нуфузига салбий таъсир кўрсатиши мумкинлигини билдириб, даъвогарнинг илтимосини қаноатлантиришдан рад этишингизни сўради.

Суд даъвогарнинг илтимосномасини муҳокама қилиб, суд мажлисини видео ва фото тасвирга туширишликка жавобгар вакили эътироз билдирганлиги боис даъвогарнинг илтимосномасини қаноатлантиришни рад этишни лозим деб топади ва тарафларга суд мажлисини аудио ёзув орқали ёзиб олиш ҳуқуқлари мавжудлигини билдириб, суд мажлисини даъвом эттиришни лозим деб топади.

Суд мажлисида даъвогар вакили Н.Дадабоев “Қўқондонмахсулотлари” АЖда контракция шартномаси мавжуд бўлмаганлиги, “Кўкондонмахсулотлари” АЖ номига ноқонуний Фарғона вилояти Фурқат тумани ҳокимининг оғзаки топшириғи билан фурқат тумани Қишлоқ хўжалик бўлими идорасининг стол тортмасида сақланган икки нусха чала тўлдирилганлиги, корхона муҳри босилган, имзоси қўйдирилган, корхона ҳуқуқшуносининг хулосаси билан тасдиқланмаганлиги, исми фамилияси, отасининг исми ёзилмаган икки нусхада бўлган контракция шартномаси “Дадабой” номли фермер хўжалиги билан тузиш вақтида “Қўқондонмахсулотлари” АЖ томонидан бирорта ҳам ходим иштирок этмаган бўлса-да, Фурқат туман ҳокимининг ноқонуний оғзаки топшириғи билан Фурқат туман қишлоқ хўжалиги ходими Б.Мадвалиев томонидан 2018 йил 11 июнь куни 274-сонли рақам билан давлат эҳтиёжлари учун қабул қилиш мақсадида, Фурқат туман ҳокимининг тазйиқи остида ноқонуний тузилганлигини ва туман ҳокими қарор қабул қилиши кераклиги, туман ҳокими қарор чиқармаганлиги, “Қўқондонмахсулотлари” АЖ ҳуқуқшуноси хулосаси тасдиқланмаганлигини билдириб, 11.06.2018 йилдаги “Дадабой” фермер хўжалиги ва “Қўқондонмахсулотлари” АЖ ўртасида тузилган 274-сонли давлат эҳтиёжи учун давлатга дон харид

қилиш бўйича контрактация шартномасини ҳақиқий эмас деб топишингизни сўради.

Суд мажлисида жавобгар вакили-А.Ходжаев давлат эҳтиёжлари учун бошоқли дон харид қилиш бўйича 11.06.2018 йилдаги “Дадабой” фермер хўжалиги ва “Қўқондонмахсулотлари”АЖ ўртасида контрактация шартномаси тузилганлиги, ушбу шартномага асосан даъвогар “Дадабой” фермер хўжалиги топширган бошоқли дон учун тўловларни амалга ошириб, қарздорликни бартараф этганлиги, тарафлар ўртасида ихтиёрий равишда шартнома тузилиб, шартномани асл нусхаси тарафларда сақланиб келаётганлиги ва шартнома белгиланган тартибда тарафлар ва қишлоқ хўжалиги бўлими томонидан ихтиёрий муҳрланиб, имзоланганлиги сабабли шартнома тўғри тузилган деб ҳисоблайман.

Суд мажлисида низонинг предметига нисбатан мустақил талаб билан арз қилмайдиган учинчи шахс Фурқат қишлоқ хўжалиги бўлими вакили Б.Мадвалиев давлат эҳтиёжлари учун бошоқли дон харид қилиш бўйича 11.06.2018 йилдаги “Дадабой” фермер хўжалиги ва “Қўқондонмахсулотлари”АЖ ўртасидаги 274-сонли контрактация шартномасини олгани борганида мазкур шартнома бланкаси икки нусхада қолганлигини “Қўқондонмахсулотлари”АЖ вакиллари билдирганлиги, шундан сўнг мазкур шартномани икки нусхада тузилган бўлиб, бир нусхаси Фурқат қишлоқ хўжалиги бўлимида, иккинчи нусхаси “Дадабой” фермер хўжалигида сақланмоқда, шартнома бланкаси кам бўлмаганлиги учун шартнома нусхаси “Қўқондонмахсулотлари”АЖда қолганлиги, мазкур фермер хўжалигининг бошоқли дон экиш ва сотиш бўйича туман ҳокимининг қарори қабул қилинмаганлиги, фермер хўжалигига давлат эҳтиёжлари учун ғалла ва пахта экиш режаси белгиланмаганлиги, фермер хўжалиги томонидан ихтиёрий равишда шартнома тузганлиги боис, шартнома туман қишлоқ хўжалиги бўлимидан рўйхатдан ўтмаганлигини билдириб, ишни қонуний ҳал этишни сўради.

Суд, ишдаги ҳужжатларни ўрганиб чиқиб, қуйидагиларга асосан даъво талабини қаноатлантиришни рад қилишни лозим топади.

Иш ҳужжатларига қараганда “Дадабой” фермер хўжалиги ва жавобгар-“Қўқондонмахсулотлари”АЖ ўртасида 2018 йил 11 июнь куни 274-сонли давлат эҳтиёжлари учун бошоқли дон харид қилиш бўйича контрактация шартномаси тузилган.

Даъвогар томонидан мазкур шартномага асосан 30 130 кг буғдой “Қўқондонмахсулотлари”АЖга топширилганлиги маълум қилинган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил

4 сентябрдаги 383-сон [қарорининг](#) 1-иловаси билан тасдиқланган “Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирувчилар билан тайёрлов, хизмат кўрсатиш ташкилотлари ўртасида шартномалар тузиш, уларни рўйхатдан ўтказиш, бажариш, шунингдек уларнинг бажарилиши мониторингини олиб бориш тартиби тўғрисида”ги Низомнинг 5-банига асосан хўжаликлар билан тайёрлов ва хизмат кўрсатиш ташкилотлари ўртасида қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари сотиш, моддий-техника ресурслари етказиб бериш ва хизматлар кўрсатиш (ишларни бажариш) юзасидан тузилган барча турдаги шартномалар туман қишлоқ хўжалиги бўлимларида рўйхатдан ўтказилгандан кейин бажарилиши керак.

Мазкур Низомнинг 22-бандига асосан шартнома қўйиладиган талабларга мувофиқ бўлган тақдирда туман қишлоқ хўжалиги бўлими уни белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказди. Шартноманинг барча нусхаларига рўйхатдан ўтказганлик тўғрисида белги қўйилади, туман қишлоқ хўжалиги бўлими ходими томонидан имзоланади, имзо муҳр билан тасдиқланади.

Бироқ аниқланишича “Дадабой” фермер хўжалиги ва жавобгар-“Қўқондонмахсулотлари”АЖ ўртасида 2018 йил 11 июнь куни 274-сонли давлат эҳтиёжлари учун бошоқли дон харид қилиш бўйича контрактация шартнома Фурқат туман қишлоқ хўжалиги бўлимида рўйхатдан ўтказилмаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди пленумининг “Ўзбекистон республикасининг “Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартномавий-ҳуқуқий базаси тўғрисида”ги қонунини иқтисодий судлар амалиётида қўллашнинг айрим масалалари ҳақида”ги қарорининг 5-бандида -: Шартномада қонун ҳужжатларида кўрсатилган ёки тарафлардан бирининг талабига кўра келишиб олиниши зарур бўлган барча шартлар, яъни асосий шартлар кўрсатилмаган бўлса ва уларни белгилаш учун имконият бўлмаса, шартнома тузилган, деб ҳисобланмайди. Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди пленумининг “Хўжалик шартномаларини тузиш, ўзгартириш ва бекор қилишни тартибга солувчи фуқаролик қонун ҳужжатлари нормаларини қўллашнинг айрим масалалари тўғрисида”ги Қарорининг 8-бандига асосан Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартномавий-ҳуқуқий базаси тўғрисида»ги Ўзбекистон

Республикаси Қонунининг [11-моддасига](#) кўра хўжалик шартномаси битимлар тузиш учун назарда тутилган ёзма шаклда тузилади. Нотариал тасдиқланиши ёки давлат рўйхатидан ўтказилиши шарт бўлган шартнома нотариал тасдиқланган ёки рўйхатдан ўтказилган пайтдан эътиборан, нотариал тасдиқланиши ва рўйхатдан ўтказилиши зарур бўлганда эса - шартнома рўйхатдан ўтказилган пайтдан эътиборан шартнома тузилган ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди Пленумининг 2014 йил 28 ноябрдаги “Иқтисодий судлар томонидан битимларни ҳақиқий эмас деб топиш тўғрисидаги фуқаролик қонун ҳужжатлари нормаларини қўллашнинг айрим масалалари тўғрисида”ги № 269-сонли қарорининг 9-бандида: -“Судлар ҳақиқий бўлмаган битимни тузилмаган битимдан фарқлашлари лозим. Уни тузиш учун қонун ҳужжатларида белгиланган зарур шартлар мавжуд бўлмаган (қонун ҳужжатларида кўрсатилган барча муҳим шартлар бўйича келишувнинг мавжуд эмаслиги, оферта йўллаган шахс томонидан акцепт олинмаганлиги, мулкнинг топширилмаганлиги, агар уни топширилиши қонун ҳужжатларига мувофиқ шартнома тузиш учун талаб этилса ва ҳоказо) битим тузилмаган деб тан олинади. Агар битимни ҳақиқий эмас деб топиш тўғрисида талаб билдирилган бўлиб, у ФКнинг қоидаларига кўра тузилмаган деб ҳисобланса, бундай талабни қаноатлантириш рад этилади.”-деб тушунтириш берилган.

Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик Кодексининг 115-моддасига асосан битимнинг қонун талаб қиладиган шаклига риоя этмаслик қонунда тўғридан-тўғри кўрсатилган ҳолдагина унинг ҳақиқий эмаслигига сабаб бўлади.

Юқоридагиларга асосан суд даъво талабини муҳокама қилиб, “Дадабой” фермер хўжалиги ва “Қўқондонмахсулотлари” АЖга нисбатан 11.06.2018 йилдаги “Дадабой” фермер хўжалиги ва “Қўқондонмахсулотлари” АЖ ўртасида тузилган 274-сонли давлат эҳтиёжи учун давлатга дон харид қилиш бўйича контрактация шартномасини белгиланган тартибда рўйхатдан ўтмаганлиги мазкур шартномани тузилмаган деб ҳисобланиши, тузилмаган шартнома бўйича эса битимни ҳақиқий эмас деб топиш тўғрисида талаб билдирилган бўлса, бундай талабни қаноатлантириш рад этилиши, қонун ҳужжатларида мазкур шартноманинг рўйхатдан ўтмаганлиги унинг ҳақиқий эмас деб топиш бўйича тўғрисида-тўғри кўрсатмалар йўқлигини, бундан ташқари тарафлар низони судгача ҳал қилиш чораларини кўриб чиқиш натижага эришаолмаганлигини (Фурқат тумани ҳокимлиги ҳузурида

ташкил этиладиган енгиб бўлмайдиган куч ҳолатлари (форс-мажор)ни тасдиқлаш бўйича комиссиянинг мавжуд эмас)лиги, тарафлар ўртасида тузилган шартнома туман ҳокими томонидан тазйиқ ёки қўрқитиш орқали тузилганлигини тасдиқловчи ҳужжатлар судга тақдим этлмаганлиги, шартноманда ҳуқуқшунос имзосининг мавжуд эмаслиги шартномани ҳақиқий эмас деб топишга олиб келмаслиги каби ҳолатларни инобатга олиб, даъвои рад этишни лозим деб топади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддасига мувофиқ, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари фаолиятини янада ривожлантириш бўйича ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида»ги 3318-сонли Қарорига асосан Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашлари фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари манфаатларини кўзлаб судга давлат божи тўламасдан даъво аризалари киритиш ҳуқуқи берилган. Бунда даъво аризасини қаноатлантириш рад этилганда манфаати кўзлаб даъво аризаси киритилган фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгаларидан давлат божи ундирилмаслиги қайд этилган.

Қайд этилганларга кўра, Суд, даъво аризасини қаноатлантиришни рад қилишни ва 19 600 сўм почта харажатини даъвогар зиммасида қолдиришни лозим деб топади.

Юқоридагиларга асосан ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 112, 113, 114, 234, 236-моддалари, Иқтисодий процессуал кодексининг 118, 176-179-моддаларига асосланиб, суд

Қ А Р О Р Қ И Л Д И :

Даъво аризасини қаноатлантириш рад этилсин.

Даъвогар зиммасида 19 600 сўм почта харажати қолдирилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан қонунда белгиланган тартибда ва бир ойлик муддатда апелляция шикоят, прокурор (протест) келтириши мумкин.

Раислик
Ф.Аманов

этувчи

Хужжат имзоланган: Аманов Фаррух Анваржонович, 24.06.2021

